

190. DĘBSKI Władysław, 28 lat, zamieszkały Kosiory, rolnik. Zmarł w sierpniu 1944 roku w m. Czumsk Duży. Jagdkommando i żandarmeria rozstrzelały 22 osoby podejrzane o ukrywanie i udzielanie pomocy partyzantom. Zwłoki zakopano w lesie ¹.

2

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Dane osobowe, nazwisko: **Dębski**, imię: **Władysław**, wiek: **28 lat**

miejsce zamieszkania: **Kosiory**, zawód: rolnik,

Informacje o prześladowaniach : **ofiara egzekucji**, data śmierci: 1944-08,

miejsce śmierci: **CZUMSK DUŻY**, pow. Rogowo, woj. włocławskie

okoliczności śmierci: **Jagdkommaando i żandarmeria rozstrzelały 22 osoby podejrzane o ukrywanie i udzielanie pomocy partyzantom. Ustalono nazwiska 17 ofiar**, miejsce pochówku: **Zwłoki zakopano w lesie, później ekshumowano i 12 zwłok pochowano na cmentarzu w Szczutowie a 10 w Gójsku**

Źródło: Rejestr miejsc i faktów zbrodni popełnionych przez okupanta hitlerowskiego na ziemiach polskich w latach 1939-1945 - województwo włocławskie, Warszawa 1981

Inne źródła:

Dębski Władysław, ur. ok. 1916 roku, mieszkał w Nartach, pow. Rypin. Podejrzany o kontakt z partyzantami. **Rozstrzelany przez Jagdkommando koło leśniczówki w Czumsku Dużym, pow. Rypin w sierpniu 1944 roku** ^{3,4}.

W dniu 2 marca 1945 roku o godz. 2 po południu, na Cmentarzu Rzymsko-Katolickim w Gójsku odbył się pogrzeb 8 ofiar hitlerowskiego terroru z terenu parafii Gójsk, w tym zamordowanego Władysława Dębskiego.

Jak zaświadcza Stanisław Smulski ⁵ – syn zamordowanego Juliana Smólskiego „*Ciała zamordowanych ułożono w dwóch rzędach po cztery ciała w rzędzie. Pochowani zostali*

¹ Rejestr miejsc i faktów zbrodni popełnionych przez okupanta hitlerowskiego na ziemiach polskich w latach 1939-1945 - województwo włocławskie, Warszawa, 1981 rok.

² Na podstawie danych Instytutu Pamięci Narodowej, Wyszukiwanie osób represjonowanych, Dębski Władysław, L.p. 49 i 53 wykazu, strona internetowa: <https://straty.pl/szukaj-osoby.php> , [Dostęp 2023-12-20]

³ A. Szalkowski, P. Gałkowski, red. Zbrodnie niemieckie na Ziemi Dobrzyńskiej (byłe powiaty Lipno i Rypin) w latach 1939-1945, Rypin 2019, s. 579, na podstawie: IPN Bydgoszcz, Ankiety, powiat Rypin, sygn.. IPN BY 26/40 (Kosiory).

⁴ Źródło: Polacy, Żydzi, Niemcy Ziemi Sierpeckiej w okresie międzywojennym i w czasie II wojny światowej, Praca zbiorowa: Dariusz Lazarowski, Anna Stręciwilk, Krzysztof Stręciwilk, Elżbieta Żendarska, Wydawca: Społeczny Komitet Renowacji Miejsca Pamięci Narodowej w Sierpcu, ul. Wojska Polskiego 28a, Sierpc 2022 rok, s. 363.

⁵ Notatka służbowa z rozmowy ze Stanisławem Smulskim, sporządzona przez Dariusza Lazarowskiego w Czumsku Dużym gm. Rogowo, w dniu 4 marca 2003 roku. Prywatne zbiory Dariusza Lazarowskiego.

kolejno od lewej strony: Budzelewski, Kita, Smulski, Dębski. W pierwszym rzędzie od lewej strony 3 grób pochowany został Ignacy Zdziebłowski.”.

†	†	†	†
<i>Budzelewski Kazimierz</i>	<i>Kita Katarzyna</i>	<i>Smulski Julian</i>	<i>Dębski Władysław</i>
†	†	†	†
<i>Lisicki Władysław</i>	<i>Lisicki Dionizy</i>	<i>Zdziebłowski Ignacy</i>	<i>Bednarski Władysław</i>

*Szkic usytuowania miejsc pochówku poszczególnych osób w zbiorowej mogile.
(Na podstawie informacji przekazanych przez rodziny zamordowanych)*

Podobną wersję pochowania zamordowanych we wspólnej zbiorowej mogile podaje Milewska Anna ⁶ – siostra Kazimierza Budzelewskiego „Zamordowanych pochowano we wspólnej mogile po 4 osoby w rzędzie. Pamiętam (mówi Pani Milewska), że w rzędzie od strony alejki pochowani zostali kolejno od lewej strony Budzelewski Kazimierz - mój brat, potem Katarzyna Kita”

Pani Leokadia Mosakowska⁷ uzupełniła lokalizację poszczególnych pochowanych, stwierdziła: w pierwszym rzędzie pochowani zostali kolejno od lewej strony ojciec, syn i zięć i chyba Dębski. Ale dokładnie już nie pamięta.

Po wojnie jego ciało zostało ekshumowane i w dniu 2 marca 1945 roku pochowane w zbiorowej mogile na cmentarzu rzymsko-katolickim w Gójsku.

Na miejscu zbiorowej mogiły rodzina pobudowała indywidualny grób.

Foto: 7 stycznia 2019 roku, majsterek
Źródło: Forum Stowarzyszenia TRADYTOR <http://forum.tradytor.pl/>

⁶ Notatka służbowa z rozmowy z P. Anną Milewską sporządzona przez Dariusza Lazarowskiego w m. Cisse gm. Szczutowo z dnia 20 lutego 2003 roku. Prywatne zbiory Dariusza Lazarowskiego.

⁷ Notatka służbowa z rozmowy z P. Leokadią Mosakowską sporządzona przez Dariusza Lazarowskiego w Szczecowie gm. Szczutowo z dnia 19 marca 2003 roku. Prywatne zbiory Dariusza Lazarowskiego.

W księdze Zmarłych Parafii Gójsk – Diecezji Płockiej z 1945 r. na str. 252 pod poz. 30 zapisano: *W dniu 2 marca 1945 roku o godz. 2 po południu odbył się pogrzeb Władysława Dębskiego, lat 32, kawalera, rolnika urodzonego i zamieszkałego w Kosiorach, syna Jana i Anny z Jaskrzyńskich rolników. Zmarł 17 sierpnia 1944 roku o 4 po południu w Kosiorach. Zgłoszenia dokonał Ignacy Dębski lat 30 rolnik zamieszkały w Kosiorach i Franciszek Wawrzyński lat 50 rolnik z Grondów Nowych. Dopisek: zamordowany przez Niemców bez sakramentów świętych.* Poniżej skan wpisu w księdze zmarłych Parafii Gójsk.

PAROCHIA <i>Gójsk</i> DIOECESIS PLOCENSIS												
Numerus currens	ACTUM EST			COMPARUERUNT			ET DECLARAUERUNT:				MORTUUM (AM) ESSE	
	die	mense	hora	Nomina, cognomina, conditio, locus domicilii testium		aetas	die	mense	hora	o c o	Nomen, cognomen, conditio, locus domicilii actualis et legalis defuncti	
30	2	III	2	<i>Ignacy Dębski rolnik 30 lat, z Kosiorach Franciszek Wawrzyński 50 rolnik z Grondów Nowych</i>			17	VIII	1944	+	<i>Władysław Dębski kawaler rolnik urodz. w Kosiorach zam. w Kosiorach</i>	

Opracował

Dariusz Lazarowski